

comentaris literaris per Josep Palomero i José Miguel Segura

JOSEP PLA

Història de la Segona República Espanyola

Editorial:

Destino

Barcelona, 2020

Pàgines 439

Història

L'obra Josep Pla suscita admiració en moltes persones que valoren el seu estil, la seua enorme capacitat d'observació, la consistència de l'enorme volum de producció que va ser capaç de fer. Naturalment, també té detractors que, a part de la qüestió literària, posen el punt de mira en la seua actuació com a propagandista i agent del govern de Burgos durant la guerra civil, en companyia del periodista Carles Sentís.

Personatge espavilat, el càustic Pla sabia guanyar-se bé les garrofes i arriar-se als mecenes generosos que li feien encàrrecs ben remunerats. En eixe aspecte, el gran potentat Francesc Cambó el va contractar perquè escriguera la seua biografia política, que va traure en tres volums entre 1928 i 1930. Cambó en va quedar content, i en el transcurs de la guerra civil li va encarregar que fera la història de la República, que es va publicar censurada en quatre volums en castellà entre 1940 i 1941. Havent-se trobat el manuscrit original en català en l'arxiu del Mas Llofríu, ara el podem llegir en una acurada edició a càrrec de Xavier Pla i amb un interessant pròleg signat per Maria Josepa Galloway. Si més no, va ser un personatge sorprenent. **JP**

ANTONIO PENADÉS

Viaje a la Grecia clásica

Editorial:

Almuzara

Còrdova, 2020

Pàgines 380

Assaig

Guardonat amb el premi de la Crítica Literària Valenciana 2020 en la categoria d'assaig, aquesta obra és en realitat una continuació de *Tras las huellas de Herodoto*. Amb un pròleg de Pedro Olalla, l'autor desgrana en aquest llibre de viatges el periple que va començar a la tardor de 2009 per diferents llocs de la Grècia clàssica seguint l'itinerari que les tropes medes —perses— a les ordres de Xerxes —el monarca que es va autoproclamar «rei de reis»— van realitzar en el seu intent de conquerir la península hel·lènica a principis del segle V abans de Jesucrist. Així doncs, estem davant un llibre en el qual l'autor segueix la senda d'uns fets històrics que van determinar en el seu moment el futur, no sols de Grècia, sinó d'una Europa que haguera sigut molt diferent d'haver triomfat les poderosíssimes tropes comandades per Xerxes.

Al llarg de 12 capítols l'autor-viatger descriu la seua marxa —molt emocionat quasi sempre per la transcendència de l'esdeveniment en els llocs visitats— per la ciutat d'Alexandròpolis, Tràcia, Tassos, la Macedònia oriental, Anfípolis i Estàgira, el canal de Xerxes, la muntanya Athos, Olinto, Ptidea, Nea Focea, Tes-

salònica, Pella, Idomeni i a les muntanyes de l'Alta Macedònia fins a aconseguir el cèlebre estret de les Termòpiles on van succeir uns fets sagnants i heroics el record del qual aconsegueix de ple la consciència de Penadés. Perquè es tracta d'un llibre de viatges per un territori on la geografia, la història i la mitologia es fonen i confonen permanentment dibuixant un espai espiritual en el qual l'autor troba tot allò que camina buscant i, sobretot, es retroba amb si mateix: tot viatge és una aventura de l'esperit —de l'ànima, si es prefereix— l'essència de la qual, en pròpies paraules de l'autor, «il·lumina i enriqueix» perquè «és el millor tipus de trajecte, el que et canvia i et fa qüestionar assumptes que creies inamovibles; el que t'obri la ment i fomenta la curiositat i les ganes de viure i de saber».

Tot viatge ho és cap a l'interior d'un mateix, tot viatger transita sempre cap al seu propi jo... Un exemple més que reeixit és el magnífic capítol final del volum, dedicat a la visita de l'estret de les Termòpiles, escenari de la resistència del rei espartà Leònides i tres-cents dels seus guàrdies personals que van aconseguir detindre durant tres jornades èpiques a les tropes perses: un episodi que per a l'autor conjumina geografia, historiografia i mitologia perquè el viatger abast finalment la seua essència: «el combat entre un home orgullós, Leònides, i un altre dominat per la 'hybris' i per la vanitat, Xerxes. Va vencer l'exèrcit persa però tota la glòria i l'admiració seria per al rei espartà, com segons Antonio Penadés ens relata Heròdot en la seua *Història*, llibre fundacional de la disciplina humanística homònima com a «primer historiador, al qual mai li va servir com a guia l'orgull i molt menys la vanitat, sinó que la seua motivació va ser l'honestat intel·lectual per la qual tant li devem». **JMSR**

M. CARME JUNYENT (COORD.)

El català, la llengua efervescent

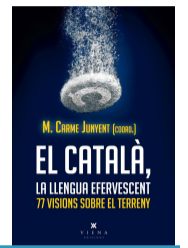
Editorial:

Viena

Barcelona, 2021

Pàgines 182

Sociolingüística

La salut del català preocupa a moltes persones, en especial aquelles que hi estan relacionades per un motiu de caràcter professional: docents, escriptors, analistes, sociolingüistes. De tant en tant s'organitza alguna jornada, algun congrés i, en les campanyes electorals, el tema en qüestió sol tindre poca rellevància. El cas és que la societat actual, cada vegada més diferent de l'anterior, ja no és homogènia ni monolingüe, sinó multiracial i plurilingüe, sobretot en àrees de forta immigració i en zones suburbials, on els ensenyants s'enfronten a nous reptes que no sempre resulten fàcils de salvar.

El llibre que ha coordinat la professora Junyent conté setanta-set aproximacions analítiques sobre la qüestió de la llengua, especialment a Catalunya, ja que només hi ha participat una desena de valencians. La cosa va sorgir d'una sèrie d'articles publicats en Vilaweb i, havent augmentat la nòmina de concurrents, s'ha imprès. Moltes de les receptes que aporten uns i altres són ben interessants, però també s'hi percep un cert desànim, en constatar que el que s'ha identificat com a política lingüística ha trontollat, com es dedueix en contrasta amb la realitat. En qualsevol cas interessa, val la pena llegir-lo. **JP**

destacamos...

Tras los pasos de Friedrich Nietzsche, más una defensa

Cuestionarlo todo, incluso a uno mismo. ¿Para qué, o por qué motivo? La respuesta, leyendo a **Michel Onfray** reflexionando sobre **Friedrich Nietzsche**, sería o podría ser para que algo se nos revele, para alcanzar una voluntad de sabiduría, para dotar de cierto sentido a nuestras vidas. Por eso leo, aunque quizá no tanto como leyó el poeta y filósofo alemán, figura que sigue vigente en las ideas y el pensamiento actual, alguien que buscaba, como dice Onfray en *Las avalanchas de Sils Maria. Geología de Friedrich Nietzsche (Fragmenta)*, «una aspiración al ser con vistas a colmar la nada, una sed moral».

No puedo dejar de aproximarme al espíritu nietzscheano. No sabría explicar muy bien la razón de esa «necesidad» o «impulso», si bien no erraría al afirmar que muchos de los conceptos que planteó en sus obras han marcado profusamente mis ideas, mi modo de ver y entender la propia vida. Algo así, salvando las distancias obviamente, le ocurre a On-

fray, gran conocedor del alemán, como lo demuestra en esta obra, traducida del francés por **Rubén Martín Giráldez**, en la que sigue los pasos de Nietzsche por Sils Maria, ese enclave suizo donde pasó varias temporadas y donde surgió la idea del eterno retorno.

Dividido en tres partes, estamos ante un libro que es mitad ensayo, mitad conferencia, en el que Onfray narra su propio viaje físico a Sils Maria para intentar sumergirse de pleno en la atmósfera que procuró esa especie de «epifanía pagana» de Nietzsche, además de abordar por entero las afirmaciones que conformaron el pensamiento nietzscheano: Dios no existe; la voluntad de poder lo es todo; el libre albedrío no existe; el eterno retorno dicta la ley y el amor fati crea al superhombre. Así, uno vuelve a reflexionar sobre estas cuestiones que, como bien remarca Onfray en la segunda parte de la obra, han sido manipuladas y distorsionadas por muchos, provocando que durante quizá dema-

siado tiempo se haya tenido una idea equivocada, o más bien sesgada, del propio pensador alemán. En este sentido, es admirable esa defensa que lleva a cabo Onfray, como admirable resulta su valentía a la hora de «desmontar» argumentos de ilustres como **Gilles Deleuze** o **Georg Lukács**, o cuando «acusa» a la hermana de Nietzsche de servirse de su obra y celebridad para acercar posturas con el partido nazi, siendo como fue ella una nacionalista alemana a ultranza y antisemita, provocando una grave adulteración del pensamiento real del autor de *Así habló Zaratustra*, *Ecce homo* o *La gaya ciencia*.

Onfray resuelve magistralmente, para mí, ese fraude intencionado y al servicio de otras ideas y de otros ideales, para con Nietzsche, y lo hace remarcando que cada uno de los insultos recibidos por los distintos bandos que quisieron apropiarse del pensamiento nietzscheano se caen por su propio peso cuando se comprende, dice el filósofo francés, «que Nietzsche se instaló en el terreno de la ontología y no en el de la metafísica». Y es que Nietzsche, remarca Onfray, «está en el epicentro de la realidad: más allá del bien y del mal, más allá de lo justo y lo injusto, más allá de lo bueno y de lo malo, más allá de pareceres y juicios». Excelente lectura, inspiradora y clarificadora. **ERIC GRAS**

MICHEL ONFRAY

Las avalanchas de Sils Maria

Traducción: **Rubén Martín Giráldez**

Editorial: **Fragmenta**

Barcelona, 2021

Páginas 152

Ensayo